

La pas prin orașul copilăriei mele

BÂRLAD

(2)

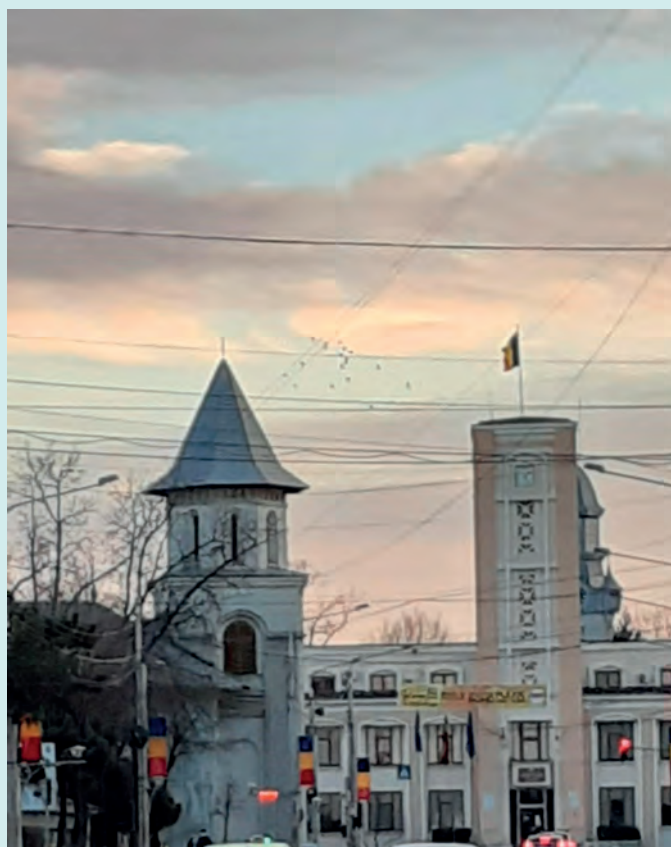
Viva Bodolan

*„Cultura nu e un lux, este un strict necesar.
Fără cultură, un popor nu poate rezista
în concurența vitală dintre popoare.”
Garabet Ibrăileanu*

Pe strada Republicii, spre centrul orașului pe partea stângă se află o clădire cu arhitectură superbă, dar, din păcate, este într-o stare degradată. Pe o placă de marmură de pe fațada clădirii stă scris acest text: *„Aici timp de 100 de ani au fost educați și instruiți mii de copii pentru care școala a rămas o oază de lumină. Această placă comemorativă a fost dezvelită azi 8 iunie 1992”*. Mare păcat! Cândva a fost oază de lumină, actualmente este oază de nepăsare. În drumul meu către „iscodirea” Bârladului dau de un părculeț cu două minibiblioteci pline cu cărți, pentru cei care doresc să se delecteze întru slava cuvântului scris, în timp ce zăbovesc pe o băncuță. De câte ori citesc o carte, o revistă sau un ziar, îmi place să notez într-un carnețel cugetarea adâncă, maxima înțeleaptă, meditația, învățătura ce-am întâlnit și care mi-au fost ca un îndreptar și călăuză în modul de a gândi și de a trăi. Acum, iată, vi le împărtășesc și vouă, cititorilor mei, pentru înrăurirea binefăcătoare a trăirilor zilnice: *„Arată-mi o familie de cititori și-ți voi arăta oameni care pun în mișcare lumea”* – Napoleon; *„Unele cărți se citesc în bucătărie, altele în salon. O carte bună se citește oriunde”* – Thomas Chandler. *„Cine citește trăiește o mie de vieți înainte de a muri. Omul care nu citește trăiește doar o singură viață”* – George R.R. Martin. Stând pe bancă, am răsfoit și am citit două cărți bune scrise de gălățeanul nostru, Ion Zimbru: 1. *„Casa mea cu cer la ușă (Noduri în papură)”* 2. *„Prezentul timpului trecut”*, ambele apărute la Editura Sfera din Bârlad. Ajung în centrul orașului, lăsând în urmă, pe partea stângă, Casa Națională „Stroe Belloescu”, pe dreapta Piața „Sfântul Ilie” și ajung în centrul orașului. Pe partea stângă se înalță maiestos **Palatul Comunal**, vechea

denumire a Primăriei. A fost construit după un proiect adus din Germania și s-a inaugurat în 21 octombrie 1934. În spatele Primăriei se află **Biserica „Sf. Dumitru”**, monument istoric, iar în față se află **Biserica Domnească „Adormirea Maicii Domnului”**, monument istoric. Lăcașul de cult este în plin proces de restaurare. A fost ctitorit de domnitorul Vasile Lupu, în anul 1636, pe locul unei biserici atribuite lui Ștefan cel Mare, în sec. al XV-lea. Prin această zonă se mai află: **Casa de Cultură a Sindicatelor**, **Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza”** și **Cinematograful „Victoria”**.

de ani. Deși podul se află aproape de Liceul Codreanu, pe care l-am vizitat, nu l-am văzut și nici sora nu știa de el. Am mai scris; sunt localnici care nu-și cunosc locul în care viețuiesc. Se spune că Podul Verde, de peste râul Valea Seacă, a fost inclus în Lista monumentelor istorice, fiind primul pod din Bârlad construit din piatră, fier și beton într-o perioadă în care betonul abia își făcea intrarea în domeniul construcțiilor. Culoarea podului a fost inspirată de arbuștii ornamentali și de vița de vie nobilă care dominau zona tixită de case boierești.

Mergând zilnic prin orașul moldovean, telefonul meu nu doarme, ci îmi înregistrează pașii, kilometrii, efortul fizic, dar și kaloriile consumate. Stop! Am nevoie de resetare... Pentru aceasta, sora mea mă duce la simpatica Tanța, o doamnă kinoterapeut, care știe de toate și care locuiește în vechiul cartier Podeni. În acest cartier a locuit un unchi de-al meu, nenea Melu, care avea un scrânciob și cutreiera toate satele unde se sărbătorea Hramul bisericii. Numele cartierului se trage de la zecile de poduri și podețe construite peste străzile mereu inundate de râul Bârlad. Ca să ajungem pe Strada Al. Vlahuță, unde stă „doftorița”, trecem renumitul pod peste Valea Seacă (Cacaina), **Podul Pescăriei**. Legenda spune că numele lui vine din vremea lui Ștefan cel Mare, când Târgul Bârlad a căpătat statutul de punct vamal unde se plătea „vama mică”. Pe acest pod treceau carele cu pește ale negustorilor care veneau de la Dunăre. Acestui traseu comercial i se spunea „Drumul Țarigradului”. Podul Pescăriei a rămas o zonă comercială de referință pentru Bârlad. Podul a devenit faimos prin cei trei comercianți: Tache, Ianke și Cadâr, deveniți nemuritori datorită dramaturgului Victor Ion Popa, care a locuit în această zonă, cu familia. Tot în buriul târgului, între Casa de Cultură și Blocul turn pe Strada Republicii, fosta stradă Regală, se află **Podul Roșu**. Este făcut din cărămidă roșie și a fost inaugurat la 1 august 1898, conform inscripției. La plecarea din Bârlad am mai aflat de existența unui pod renumit și anume de **Podul Verde**, despre care mi-a povestit vărul Titu, care locuiește în oraș de vreo 60

Într-una dintre zilele superbe de iarnă-primăvară, pașii mă duc spre **Parcul „Victor Ion Popa”**. Înainte de a intra în parc, îmi apare în fața ochilor **„Pavilionul Muzeal Marcel Guguianu”**. Intru în curtea muzeului să-mi răsfăț privirea cu superba colecție de sculpturi în marmură albă. Sunt în posesia broșurii **„Sculptorul Marcel Guguianu – Colecția muzeală, Bârlad”**, din care aflu multe informații despre acest artist talentat de recunoaștere internațională. Colecția amplasată în aer liber este un imn adus femeii. *„Am ales să sculptez femeia pentru că ea trezește în noi trăiri astrale. Atâta timp cât am să trăiesc, Femeia o să fie - în sensul frumos - veșnica mea preocupare”* - spune artistul. *„Sculpturile lui Marcel Guguianu nu se odihnesc pe socluri ci se înalță într-o dinamică lentă a ascensiunii”* - spune Ionel Jianu despre renumitul sculptor. Operele artistului captează prin formele stilizate și eterice ale trupului femeii. Numeroasele expoziții în țară, dar și în străinătate, în: Germania, Danemarca, Ungaria, Franța, New York, Canada, Brazilia, l-au făcut pe Marcel Guguianu celebru. *„Cea mai cunoscută statueta este „Ciocârlia” care a devenit din 1995 emblema diviziei de cultură a Băncii Mondiale”*, îmi spune muzeograful.

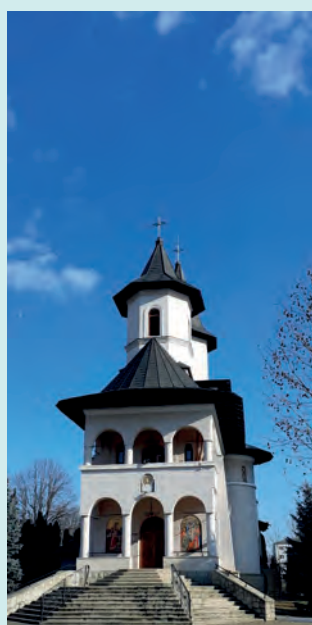

Parcul „Victor Ion Popa” este o oază de bucurie, de relaxare și de petrecere a timpului liber, cu amenajare peisagistă superbă. Sunt rondouri dominate de arteziene numite **„Soare”**, realizate de Marcel Guguianu, care a elaborat și proiectul de amenajare a parcului, minibiblioteci, busturi

sculptate în piatră ale unor mari personalități ale literaturii române: Slavici, Delavrancea, Coșbuc, Vlahuță, Ibrăileanu, Victor Ion Popa, Marcel Guguianu, M. Eminescu, Smaranda Brăescu etc. Un timp s-a numit Parcul „Al. Vlahuță”, până în anul 1956, când Teatrul de Stat a devenit **Teatrul „Victor Ion Popa”**. Teatrul, cu numele eminentului om de cultură, aflat pe Bulevardul Republicii, la nr. 268, a fost inaugurat în decembrie 1955 cu premiera spectacolului **„Mielul turbat”**, de Aurel Baranga. În împrejurimi se află și **Muzeul „Vasile Pârvan”**, înființat în aprilie 1914 de elita intelectualilor bârlădeni, din dorința de a strânge bunuri culturale într-o instituție specializată, care să le teaurizeze și să le valorifice pentru marele public. Vizavi de muzeu se înalță **Biserica „Sf. Spiridon”**, ctitorită de familia Sturzeștiilor între anii 1821- 1825, pe locul unei foste biserici de lemn construită în 1803. Tot pe partea dreaptă, după Spitalul Municipal de Urgență, se află **Biserica „Sf. Ecaterina”**, un lăcaș de cult ctitorit de fostul primar al urbei, Constantin Constantinescu, ca un omagiu adus soției sale decedate.

Vizavi de parc, pe partea stângă, îți încântă privirea o casă superbă, de culoare roșie. Mă apropiu și citesc inscripția de pe un panou. Aflu că această bijuterie de casă, construită după modelul Arsenalului din Veneția, a fost reședința directorului fondator al **Centrul Cultural „Mihai Eminescu”**, Ioan Popescu, și a devenit o instituție de prestigiu național și internațional prin originalitate și valoare.

Casa Roșie, denumire cunoscută de bărlădeni, adăpostește colecția întregii opere a poetului național Mihai Eminescu, unică în țara noastră. Pe placa comemorativă este inserat textul: „*Noua instituție de cultură a luat ființă ca urmare a colaborării Fundației Culturale „Dr. Constantin Teodorescu” cu Primăria și Consiliul Local Bârlad. Centrul Cultural a fost inaugurat pe 15 ianuarie 2011, la împlinirea a 161 de ani de la nașterea Luceafărului culturii naționale*”. Ioan Popescu, originar din Transilvania, militant pentru Unire, s-a refugiat după Revoluția din 1848 în Moldova și a devenit o figură ilustră a învățământului și culturii bărlădene. Principala sa preocupare a fost pregătirea dascălilor pentru învățământul primar pentru băieți și fete, a unei școli de adulți etc. Liceul Pedagogic de pe Strada Lirei poartă denumirea acestui cărturar, Ioan Popescu, care a înființat și prima tipografie din Bârlad, „Unirea”, cu primul ziar bărlădean „Semănătorul”.

Cea mai căutată și apreciată unitate de învățământ din oraș este **Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu”**. Pe o placă, aflată în partea dreaptă a intrării principale în instituție, scrie: „*Colegiul Național „Gh. Roșca Codreanu” este un vechi lăcaș de cultură, al doilea din Moldova, și al patrulea din cele două provincii din secolul al XIX-lea, după Sf. Sava din București, Academia Mihăileană din Iași și Carol I din Craiova. A fost inaugurat din dorința comisului Gheorghe Roșca Codrescu, la 20 octombrie 1846, purtând la acea vreme denumirea de „Globul real al Codreanului*”

Împreună cu sora mea și cele două colege, profesoare de română, am petrecut o după amiază frumoasă în **Grădina Publică „Mihail Sturdza”**. Este una dintre cele mai vechi și frumoase grădini de acest gen din Moldova, având la origine o întâmplare frumoasă, ca o legendă. Domnitorul Mihail Sturdza, care cunoscuse la București o „*cucoană frumoasă*”, întorcându-se de la Constantinopol, în anul 1834 apocosit aici și a poruncit autorităților Ținutului Tutova să aducă pui de copaci din esența cea mai bună pentru a „*înfripa o grădină*”, ca omagiu frumoasei bărlădene. Aici se află și **Grădina Zoologică**, cu o suprafață de 56.043 metri pătrați, înființată în 1959 ca punct ZOO, care este deschisă tot timpul anului. Grădina este bine întreținută și se mândrește cu un Acvaterariu și cu exemplare rare: Fazanul argintiu, cu arie de răspândire în sudul Asiei și în sudul Chinei, râsul roșu, pavianul cu mantie, iepurele cap de leu, veverița lui Prevost, bizonul american etc.

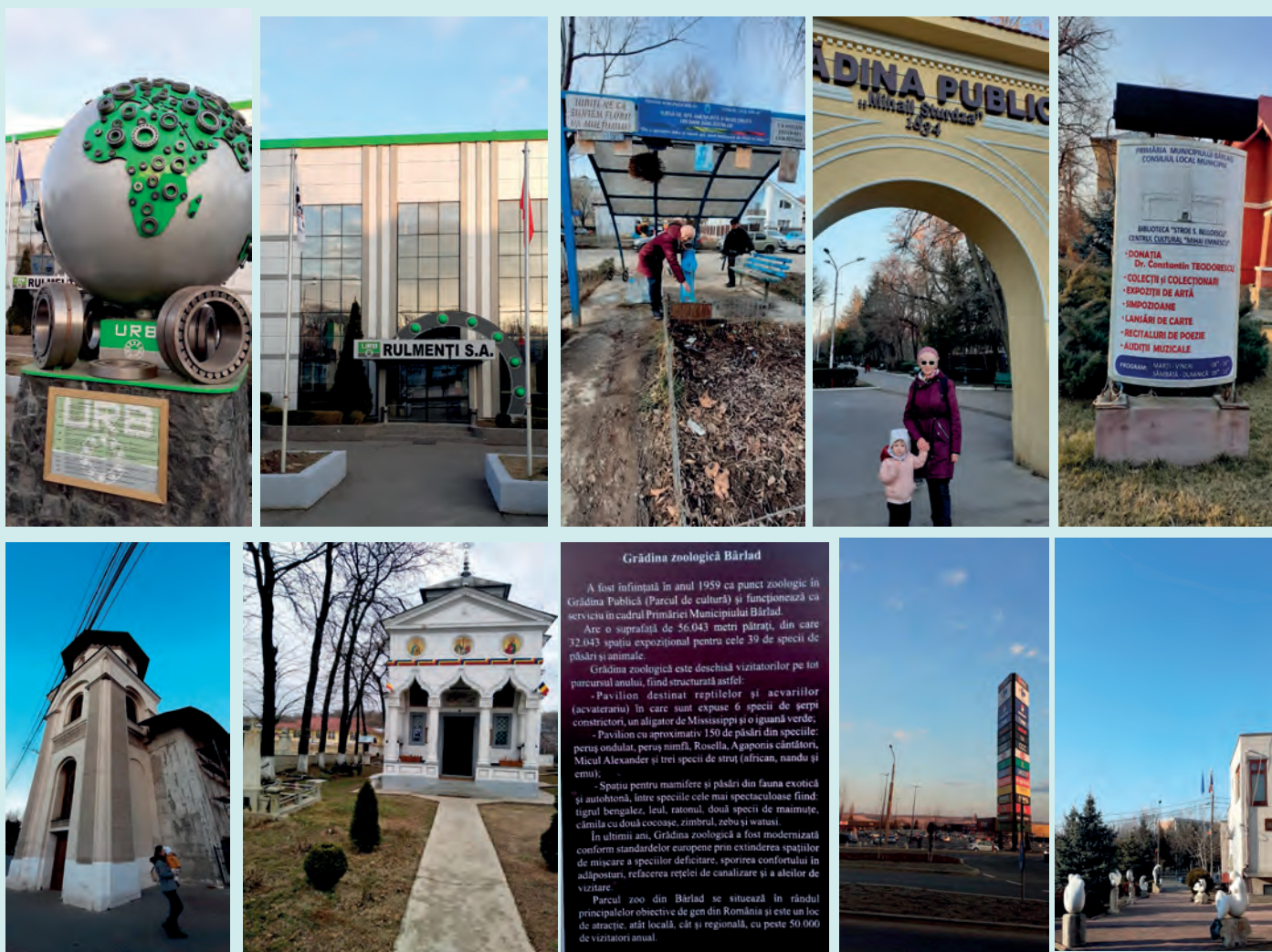

Străbat toată urbea, de la sud la nord, pentru a ajunge la **Fabrica de Rulmenți**. Obosită și însetată, constatând că nu mai ajung la ținta propusă, intru în Mall-ul care-mi apare în față, pentru a mă aproviziona cu lichide. Îl rog pe gardianul de la intrare să-mi spună pe unde se află Fabrica de Rulmenți, deoarece nu mai ajungeam la ea. Sunt o norocoasă. Interlocutorul meu a fost pompier, angajat la fabrica căutată. Plin de obidă îmi povestește „viața” fabricii. „Societatea a fost înființată în 1951, pentru o capacitate planificată de 2.500.000 de rulmenți pe an. Înainte de evenimentele din 1989, aici lucrau 11.500 de muncitori, foarte buni specialiști. Produsele fabricii erau exportate în 51 de țări, de pe tot globul. Fabrica a fost privatizată. În anul 2000, o societate turcă, BERA Holding, a achiziționat pachetul majoritar de acțiuni. Acum, dacă au mai rămas vreo mie...” - încheie supărat omul. Se știe că un mare întreprinzător din Galați a făcut bani mulți comercializând rulmenți din Bârlad în Turcia. Ce și-

au zis turcii? Ia să cumpărăm noi toată fabrica de rulmenți! Și, chiar așa s-a întâmplat.

În fostul târg Bârlad, actualmente municipiu, sunt locuri și oameni de legendă, dar trebuie determinare și timp zăbavă pentru a le descoperi toată frumusețea. Cine intră în oraș dinspre Tecuci și este însetat ar fi bine să testeze apa de la „**Pompa lui Nea Nelu-Baștea**”, de lângă Baza Militară Regimentul 52 Artilerie Mixtă, „General Alexandru Tell”. Este o sursă de apă amenajată și întreținută din banii bârlădenilor. Este o apă foarte bună. Vin oamenii cu mașinile să se aprovizioneze cu apă de băut. Sora mea străbate 2,50 km pentru acest lichid. Dacă tot dau bani, de ce să nu ia apă? „Din a speranței dulce și curată apă, omul îndrăgostit de viață se adapă” – Michelle Rosenberg.

Povesta a ajuns la sfârșit. Îmi iau două sticle de apă și plec spre gara din Bârlad, pentru a lua trenul de Galați. O ultimă fotografie. 11. 11.2021 - 135 de ani de cale ferată la Bârlad.

Surse: Casa Națională „Stroe Belloescu” la centenar 1906-2006, Ed. Opera Magna, Iași, 2006, Culegere alcătuită și coordonată de profesor Mihai Luca.

Bârladul odinioară și astăzi, vol.I, Miscelaneu, Carte apărută sub egida Muzeului de Istorie „Vasile Pârvan”, condus de prof. Vasile Palade